

BOERDERIJEN / BEDRIJFSEENHEDEN

behorende

onder de KLOKSLAG van de

DORPSKERK

te

OOSTEREND.

F.K.Reitsma

Een eerste aanzet om te komen tot de lokatie van de agrarische bedrijfseenheden, behorende onder de klokslag van de OOSTERENDER DORPSKERK.

Een eerste opgave van de boerderijen hebben wij in het Register van den Aanbreng uit 1511, te DONIA.

De eerste pagina's bevatten een samenvatting en persoonlijke gedachten over de lokaties.

Dan volgt een kaart, waarop de bedrijfseenheden op basis van het stemkohier zijn aangegeven (oude nummering) De latere nieuwe nummering begint bij de boerderij S. Strikwerda, Sion.

Sommige boerderijen bestaan nog, andere zijn verdwenen, maar hun lokatie is nog te achterhalen.

Sommige nummers hebben betrekking op een boerderij, andere op losse landerijen

Lokaties boerderijen, bedrijfseenheden onder de klokslag van de Dorpskerk te Oosterend.

1. Doniastate, lokatie bekend, boerderij klijnstra
2. Klein Hoekens, lokatie bekend, boerderij Witteveen.
3. Groot Hoekens, lokatie bekend, boerderij J.Y. de Vries
4. Osingahuis, lokatie bekend, A. de Boer, nu
5. Opper Slype, lokatie bekend, nu boerderij Brandsma, maar deze boerderij, die oorspronkelijk aan Thabor behoorde stond aan de andere kant van de Sneker Zijlvaart.
6. Mogelijk boerderij aan de overzijde van de Slypster opvaart, nu Ids Wijnia aan de Eeuwige laan onder Scharnegoutum, nu Wymbritseradeel.
7. Mogelijke boerderij Galema aan de Slypster opvaart.
8. Mogelijk boerderij H. Brandsma.
9. Boerderij, die mogelijk stond op de plaats ongeveer waar nu de boerderij van Brandsma staat. Zeker is, dat de Tolsma's hier woonden op een boerderij, waarin 19 pondenmaat nieuwwand, dat de Kerk van Oosterend toekwam, met nog 5 pondemaat oudland. Deze 24 pondemaat, die reeds in 1543 worden genoemd worden na 1728 bij de

andere boerderij nu Gebr. Vellenga gevoegd, die de kerk hier bezit. De familie Tolsma was Rooms Katholiek en het is niet onwaarschijnlijk dat op hun bezit het eerste Rooms Katholieke schuilkerkje werd gebouwd.

10. Deze boerderij was vanouds bezit van de kerk van Oosterend, lokatie bekend, nu Vellenga. Waarschijnlijk stond deze boerderij op de plaats waar nu de kleine boerderij staat, de enigste vanuit het westen komend, links van de weg. Immers rondom deze boerderij liggen de kerkelanden van de Kerk van Oosterend.

11. Bongastate, lokatie bekend. Op deze bedrijfseenheid later nu boerderij Bongapaad 9

12, 13, 14, boerderijen, resp. los land, gezamenlijk Kooifinne, lokatie bekend. Hier nu de boerderij van Agricola.

15, 16, 17 (18) Kleine Wyns, Rispens, later Trije Huzen, lokatie bekend, hier nu Bouma, v.d. Ende, Vellinga.

(18) 19, 20, 21 (22) Grote Wyns, lokatie bekend, nu boerderij U. Bouma, ook Popma genoemd.

23, 24, Nijlansstate, lokatie bekend, nu boerderij Bouma, eerder L. Schaafsma.

25, 26, 27, 28 Landerijen, die allen behoorden tot de beneficiale goederen van de Dorpskerk van Oosterend. Nu is er van de Pastoralie nog een rest ten oosten van de

weg over. Op dit beneficiale bezit is waarschijnlijk in de 18e eeuw de boerderij De Gavere ontstaan. Van 1740 tot 1798 stond in Oosterend Ds. P. de Gavere. Dat was in een zeer moeilijke tijd. Tal van kerken, die tot ruines waren vervallen werden afgebroken, omdat men niet over fondsen beschikte om de kosten te betalen. Voornamen buitens ondergingen hetzelfde lot. In 1755 werd te Witmarsum een heerlijke stemdragende zathe verkocht voor 85 tot 95 gulden per pondemaat. De opbrengst van de Pastoralia, waaruit de predikant zijn traktement moest hebben zal dus ook onvoldoende zijn geweest. Daarenboven wordt Ds. de Gavere in het Quotisatiekohier van Hennaarderadeel uit 1749 wel in staat genoemd. Hij staat bij de 4 meest kapitaalkrachtige personen. Waarschijnlijk is hij, ter genoegdoening van zijn werkzaamheden en de lage opbrengst van de Pastoralia in het BEZIT gekomen van deze landerijen. Hij bezit op een gegeven moment een boerderij van 40 pm, zonder huis, waarschijnlijk is de boerderij vervallen. Van dit huis wordt in 1543 gezegd, dat het staat aan de dijk. Dit huisstede behoort later de kerk toe. Het huis dat hier later op werd gebouwd betaalde grondpacht aan de kerk. Het huis Wynserdyk 10, eens een kaaspakhuis annex woonhuis van de Fam. Feitsma staat nu op die plaats. Het

is waarschijnlijk de boerderij van 40 pm die als Pastoralia in 1543 in de Beneficiaalboeken wordt genoemd. Het is vrijwel zeker, dat de familie De Gavere zelf de boerderij heeft gebouwd, die gestaan heeft op de plaats waar nu de zaak van T. Posthuma gevestigd is. Het is deze boerderij die benoemd wordt Wygara.

29. Schrok, lokatie bekend.

30. Roordama, lokatie bekend.

31. Syons, Boerderij Dijkstra, kerkeplaats, lokatie bekend.

32. Syons, Boerderij Strikwerda, lokatie bekend

33. Sibada, lokatie bekend, boerderij voorheen P. Zijlstra

34, 35, 36, betreffen losse landerijen tegen de Sibadavaart en de Rolswarder trekvaart.

37. Vermoedelijke de boerderij van Wed. D. van 't Zet.

38. Volgens de kaart van Schotanus a Sterringa heeft ten noorden van de boerderij van Wed. van 't Zet nog een boerderij gestaan, het is de boerderij Adema/ Wierda die voor de helft eigen was aan de Dorpskerk van Oosterend.

39. Vrij zeker Rispens, de boerderij nu Wed. de Jong Jagersma

40. Eeskwert, vermoedelijke de boerderij nu bewoont door de fam. J. Hofstee.

41. Gerlswa, vermoedelijk de boerderij fam. Engelsma. Dit was vroeger een kleine boerderij waarin 7 pm Pastoralia. Later is hier land bijgekocht, dat alleen te bereiken was over het land van no. 39

42. Stittens, lokatie bekend, nu boerderij H. Groustra.

43. Stiteens, lokatie bekend, nu boerderij Tj. v. d Valk.

44. Groot Meilama, lokatie bekend, boerderij J. Dijkstra.

45. Klein Meilema, lokatie bekend, boerderij bestaat niet meer, maar de stede is nog aanwijsbaar.

46. Eemniga, lokatie bekend, boerderij nu bewoond voor Fam. H. van 't Zet.

47. Enghahuis, lokatie bekend, nu boerderij nu bewoond voor fam. M. Bonnema.

48. Laasterp, lokatie bekend, boerderij bestaat niet meer, vroeger de oude polle genoemd.

49. Lokatie bekend, boerderij nu bewoond door de fam. Y. D. Sjaarda.

50. Sjaarda, lokatie bekend, boerderij nu bewoond door de fam. H. H. Kuiper.

51. Jellema, lokatie bekend, boerderij nu bewoond door fam. P. Hiemstra.

52. Lokatie bekend, boerderij, kerkeplaats, vroeger tegen de Buren, maar nu in gebruik bij S. S. Hiemstra, naderhand buiten de dorpsburen gebouwd. de Oude

boerderij is evenals die op Stittens(Groustra) van een aantal kamers voorzien, waarin gezinnen konden worden ondergebracht.

Fiksatie van de boerderijen behorende onder de klokslag van de dorpskerk van Oosterend in de jaren 1640 en 1698 zoals ze zijn opgetekend door Y.M.Sjaarda, boer, kassier der Boerenleenbank en jarenlang presiderend kerkvoogd te Oosterend.

De bedrijfseenheden zijn genoteerd volgens het stemkohier, dat vermoedelijk teruggaat op het oorspronkelijke floreenkohier, maar niet de volgorde van het Register van de Aanbrengh, dat toch ook begint met Donia. De fiksatie van de bedrijfseenheden in het Register moet gaan door vergelijking met de bedrijfsgrootte, maar ook dan zal waarschijnlijk geen voldoende zekerheid worden verkregen.

De oudste namen zullen voor de bedrijfsaanduiding worden gebruikt, uiteraard voorzover voorhanden.

Stemnummer 1.DONIAGOED

eigenaar in 1640 Dr.Arnoldus Copius.Deze Dr.Copius was getrouwd met Catharina van Donia, de dochter van Sierck van Donia en Maria van Albada.

eigenaar in 1698 is de olde heer Majoor W.A. van Eminga.Deze boerderij is nu bezit van de Kerk van Oosterend.

Stemnummer 2. KLEIN HOEKENS.

Eigenaar in 1640, genoemd Doeke Boukes Zathe, daaraf zijn de voorkinderen van Bocco van Burmania, in leven Grietman van Hennaarderadeel, zoals Juffrouw Tiets van Roorda, weduwe van de luitenant Douwe Burmania de opbrangst genieten.

Eigenaar in 1698 niet genoteerd, huurder Feyte Wyttes.

Stemnummer 3. GROOT HOEKENS.

Eigenaar in 1640 de kerk van Oosterend

Eigenaar in 1698 de kerk van Oosterend

Huurder dan Feyte Wyttes.

UIT DEZE NOTITIE ZOU MEN KUNNEN OPMAKEN,
DAT FEYTE WYTSES BEIDE BEDRIJFSEENHEDEN
GEBRUIKT.

Stemnummer 4. OSINGAHUIS.

Sible Hilles Rispens. Hij gebruikt 45 pm van zijn eigen en 40 pm van Burgemeester Algera. Dit in 1640.

Eigenaar in 1698 is Daniel de Blocq van Scheltinga, Grietmen van Schoterland, terwijl de huurder is Dirk Jacobs. Dit huis is vervallen

Stemnummer 5. PLAATS TEN ZUIDEN VAN DE
SLACTEDIJK OP SANLEAN.

In 1640 Sybe Pyters state en landen

In 1698 eigenaresse Rinske Gerritsma en
huurder Marten Johannes.

Stemnummer 6 IDEM

In 1640 Douwe Tabes state en landen

In 1698 eigenaar Oene Martens

Huurder Saeske Jeltjes.

Stemnummer 7 IDEM

In 1640 Pyter Goverts landen, zal worden
verkocht.

In 1698 eigenaar Isbrant Oosterholt te
Sneek, huurder Sybe Saeskes.

Stemnummer 8 WEESHUISPLAATS.

Eigenaar in 1640 Weeshuis te Sneek.

Huurder Tjalke Siekes

Eigenaar in 1698 Weeshuis te Sneek.

Huurder Sjoerd Epkes.

Stemnummer 9 TERWISCHA V. SCHELTINGA.

Abbe Boyens weduwe eggen en
kerkelanden, in 1640

In 1698 Sierks Teeskes 14 pm, Akke Ofkes
Reen, eigenaar 7 1/4 pm Rinske Jans 7 1/4 pm
en 24 pm kerkelanden, gezamenlijk 53
pondemaat.

Stemnummer 10 VELLINGA

In 1640 Gerben Reynslanden

In 1698 eigenaar, de Kerk van Oosterend.

Huurder Feyke Hessels.

Stemnummer 11 BONGA.

In 1640 Feike Suiker Lz. van Jhr. Hessel
Roorda van Eysinga

In 1698 Edzer van Burmania, Grietman van
Rauwerderhem

Huurder Trijntje Harings.

Stemnummer 12 KOOIFINNE.

In 1640 Johannes Hres van Hornstra
Normsma te Leeuwarden

In 1698 Catsum tot Leeuwarden.

Huurder Johannes Oeges

Stemnummer 13 KOOIFINNE.

IN 1640 Feddrik Johannes 40 pm en Jhr.
Hendrik van Ommelanden 28 1/2 pm

In 1698 Singelius tot Leeuwarden

Huurder Hoeyte Johannes

Stemnummer 14 KOOIFINNE.

In 1640 de weduwe van Heer Velseris

In 1698 eigenaar Duckle Hettes

Huurder Johannes Oeges.

Stemnummer 15 KLEINE WYNS

in 1640 eigenaar Ulbe Broers

eigenaar Sible Hilles

in 1698 eigenaar Hille Rispens en Gerben
Rommerts

huurder Marten Claessen.

Stemnummer 16 KLEINE WYNS

In 1640 Agge Andries van Siucke Lolckes te

Burgwerd

In 1698 eigenaar Jacob Joukes.

Huurder Jouke Joukes

Stemnummer 17 RISPENS.

In 1640 Douwe Rispens en kerkelanden

In 1698 eigenaar Ds. Arent van Bolta te
Leeuwarden

huurder Aete Reyns

Stemnummer 18 RISPENS.

In 1640 Jiske Mirx, Dorpsrechter voor de
helft van Lolke Rispens weeskind, de andere
helft van R. Bruinsma en Gatse Pyters cum
tous

In 1698 eigenaar Sytze Johannes Rispens

huurder Wabe Teades

Stemnummer 19 GROTE WYNS.

In 1640 Gerben Gerbens

In 1698 eigenaar J. Eminga van Hattum.

huurder Hendrik Minnes

Stemnummer 20 GROTE WYNS.

In 1640 Obbe doeskes, voort merendeel van
Jhr Eesge van Poma te IJlst GROTE WYNS.

In 1698 eigenaar burgemeester Frieswijk te
Sneek, de Pastoor te Oosterend 13 1/2 pm

huurder Willem Jans

Stemnummer 21 GROTE WYNS.

In 1640 Anne Obbes en Gatse Pieters

In 1698 eigenaar Gatse Pyters enz.

huurder Hendrik Minnes

Stemnummer 22 GROTE WYNS.

In 1640 Wybe Douwes en kerkelanden

In 1698 eigenaars Jan Jansen 1/3 en 2
zusters en broer 2/3
huurder Jan Jansen
Stemnummer 23 NIJLANSTATE.
In 1640 Douwe Harings
In 1698 eigenaar de heer Nijsten te
Leeuwarden
huurder Jan Jansen
Stemnummer 24 NIJLANSTATE.
In 1640 Jan Douwes.
In 1698 samen 92 pm
huurder Jan Jansen
Stemnummer 25 WYGARALANDEN.
In 1640 Govert Lolkes
In 1698 eigenaar Sibbele van Viersen
huurder Jan Ames
Stemnummer 26 WYGARALANDEN.
In 1640 Zathe Pastorielanden
huurder Sybe Wytzes
In 1698 Pastorielanden
huurder Cornelis Hendriks
Stemnummer 27 WYGARALANDEN.
In 1640 Wytse Sybes Kerkemeijer.
In 1698 Pastorie en
kerkelanden
huurder Meinte Douwes
Stemnummer 28 WYGARALANDEN
In 1640 S. Atsma, predikant
In 1698 huurder Ds. S. Silvius
Stemnummer 29 OUD SCHROK.
In 1640 eigenaar Duco en Petrus van

Wissema
gebruikers Bartele Hotzes en
Tiarne Tjamkes.
In 1698 eigenaar Professor Mattheus
huurder Enne Rintjes.
Stemnummer 30 OUD ROORDEMA.
In 1640 eigenaar Tiarna Tjamkes
In 1698 eigenaar Professor Mattheus
huurder Enne Rintjes
Stemnummer 31 KERKELANDEN.
In 1640 huurder Bartle Hotzes
In 1698 IDEM.
huurder Anne Jelles
Stemnummer 32 SYONS
In 1640 Wopke Jans en Hette Hettes.
In 1698 eigenaar/gebruiker
Ducle Hettes
Stemnummer 33 SIBADA.
In 1640 Joh. Sickes.
In 1698 eigenaar Professor Mattheus
huurder Trijntje Durks
Stemnummer 34 ??????
In 1640 Minsk Sytses en Aleff van Aggema
In 1698 Secr Jellinga Franeker
huurder Claes Freerks
Stemnummer 35 ??????
In 1640 Johannes Oeges
In 1698 eigenaar Ente Hylkes
huurder Durk Ipes.
Stemnummer 36 ??????
In 1640 Wed. Geert Sipkes

- In 1698 eigenaar Secr. Jellinga
gebruiker Druk Ypes
Stemnummer 37 VAN 'T ZET.
In 1640 Cornelis Remmerts
in 1698 eigenaar Ente Hylkes en Tjebbe
Douwes.
gebruiker Folkert Alberts
Stemnummer 38 ADEMA/WIERDA
In 1640 Wybe Ylbes en de kerk en Jan
Claëszoonslanden
In 1698 de kerk, wybe Ulbes 1/2 en de
andere helft de wezen.
huurder Wybe Ulbes.
Stemnummer 39 RISPENS.
In 1640 eigenaar Epe van Aylva en de kerk.
gebruiker Johannes Nicolai Rispens
In 1698 eigenaar Professor Matheus
gebruiker Wybe Claes
Stemnummer 40 YESKWERD.
In 1640 eigenaar van Yeskweterzathe
Johannes Nicolaas Rispens.
In 1698 Wybe Ulbes eigenaar van 36 pm en
de wezen Gouis Golisx 4 pm.
huurder Douwe Frederiks
Stemnummer 41 ??????
In 1640 Pier Doekles weeshuislanden
van Sneek.
In 1698 weeshuislanden van Sneek eigenaar
gebruiker Lieuwe Graelts
Stemnummer 42 ???????
In 1640 eigenaar Johan van Roorda

- gebruiker Dirk sierks
In 1698 eigenaars Janke Harmens en Jacob
Andries van Leeuwarden
gebruiker Trijntie Jeltens
Stemnummer 43 KERKELANDEN
In 1640 Jan Janszoon
In 1698 Jan Pyters
Stemnummer 44 GROOT MEYLEMA
In 1640 eigenaar Beernt Meylema
gebruiker Meet Tjabes
In 1698 eigenaar Wybe Johannes papist
gebruiker Hessel Jeltens
Stemnummer 45 KLEIN MEYLEMA
In 1640 eigenaars trijntie en Jeltje
Meylema
gebruiker Douwe Ages
In 1698 eigenaar Daniel de Bloc van
Scheltinga voor 1/2 en ruurd hanses voor 1/2
gebruiker Aene Tittes
Stemnummer 46 EEMNIGA.
In 1640 eigenaar Duco en Petrus Hector
van Wisseman
gebruiker Ids Foorkes
In 1698 eigenaar de Heere Ernsthuis
nomine aexous op'e Ryp, papist.
gebruiker Jan Inses
Stemnummer 47 ENGAHUIS.
In 1640 eigenaar Ene Tiara en haar
zuster.
gebruiker Harmen Pyters
In 1698 eigenaar Daniel de Blocq van

Scheltinga voor 1/2 in kwaliteit Tjaard
Carinus 1/2 Mevr. en Jhr Albada voor de
andere helft papist

gebruiker Sjouk Ippes

Stemkohier 48 LAASTERP.

In 1640 eigenlanden Here Jelttes weduwe
in 1698 eigenaar Jurjen Fontein te
Harlingen.

gebruiker Sjoerd Pyters

Stemkohier 49 Y.D.SJAARDA.

In 1640 Antie Franciscus weduwe, eigen,
pastorie en kerkelanden.

In 1698 pastorie 7 pm, kerk 27 pm en
Pytter Claesen te Sneek 7 1/2 pm

huurder Aete Sjouckes

Stemkohier 50 SJAARDA

In 1640 Gatse Pytters eigen landen.

In 1698 eigenaars Jan Durksen, sybren
Sipkes en Teunis Geerts

huurder Jan Durcksen Sjaarda.

Stemkohier 51 JELLEMA.

In 1640 Hendrick Hendricks zathe, daaraf
komt Jan Edes een derdedeel en de rest
hemself en de rest voor het merendeel toe.

In 1698 Heyn Jans voor de ene helft en
Douwe Sickes te Franeker voor de andere
helft

gebruiker Johannes Tjeerds.

Stemkohier 52 VICARIGOED.

In 1640 Feyke Tieter

In 1698 Douwe Hantjes.

STEMKO HIERNUMMERING 16 Juni 1640 en 12
september 1698.